

ผลงานศิลปกรรมที่สะท้อนเนื้อหาความดีงามและความสงบสุข Artworks which reflect about the Goodness and Peace Context

สุรศักดิ์ แสนโหน่ง¹ พรสวรรค์ นนทะภา² บรรีรักษ์ ศุภตริยวรพงษ์³ ศรีพัฒน์ เทศรินทร์⁴ อภิชาติ เอี่ยมวิจารณ์⁵
Surasak Sannong¹ Pornsawan Nonthapha² Borirak Supatraiwarapong³ Sriphat Thesarin⁴ Aphichart Eiamwichan⁵

บทคัดย่อ

จากการศึกษาผลงานศิลปกรรมที่สะท้อนเนื้อหาความดีงามและความสงบสุขของศิลปินทั้ง 3 ท่าน ที่ประกอบด้วย ผลงานประติมากรรม ชุด “ดินแดนแห่งความสุข” “ความทรงจำในวิถีชีวิตชนบทอีสาน” และผลงานจิตรกรรมชุด “วิถีแห่งเกษตรกรรม อีสาน” ผลการศึกษาพบว่า ในการสร้างสรรค์ผลงานทั้ง 3 ชุดนั้น ถึงแม้จะมีรูปแบบ กระบวนการในการสร้างสรรค์ และเทคนิควิธีการที่แตกต่างกัน แต่สิ่งที่ศิลปินมีความเหมือนที่คล้ายคลึงกัน คือเนื้อหาในการแสดงออกผ่านผลงานศิลปกรรมที่เป็นแรงบันดาลใจ ในการสร้างสรรค์ เกี่ยวกับความสวยงามในพื้นที่และความสงบสุขในวิถีชนบทอีสาน สะท้อนให้เห็นถึงความดีงามและความสงบสุข ในวิถีชนบทอีสานผ่านการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมที่ใช้เป็นสื่อในการแสดงออกที่มีสุนทรียภาพและมีคุณค่าอย่างนัก

คำสำคัญ : ผลงานศิลปกรรม, ความดีงาม, ความสงบสุข

Abstract

The study of the artworks which had the context of goodness and peace has included the sculpture artworks series named “Goodness Land” and “Memory of Esan Rural Life” and the painting artwork series named “The Way of Esan Agriculture” from 3 artists. The result of this study founded that all artworks had different form, process and technique but the context which is inspire those artwork are not different. The inspirations of artist are the beautiful country and the peaceful of Esan life. The artworks show to goodness and peace which created aesthetic and value.

Keywords : Artwork, Goodness, Peace

¹ นักวิจัยอิสระ

² อาจารย์ หลักสูตรสาขาวิชาจิตรศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ อาจารย์ หลักสูตรสาขาวิชาจิตรศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

⁴ อาจารย์ หลักสูตรสาขาวิชาจิตรศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

⁵ อาจารย์ หลักสูตรสาขาวิชาจิตรศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

บทนำ

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมที่เกิดจากวิถีภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสำคัญยิ่ง เป็นการหลอมรวมศาสตร์และศิลป์ที่เกิดจากการนำเอาองค์ความรู้ในพื้นที่มาต่อยอดสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปกรรมอันทรงคุณค่า ซึ่งกลุ่มศิลปินได้มองเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ตัว ถือว่าเป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจยิ่งนัก ดังนั้นศิลปินกลุ่มนี้จึงได้นำเอาองค์ความรู้จากแหล่งภูมิปัญญาในท้องถิ่น มาผสมผสานกับกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมที่ได้นำเสนอเทคนิควิธีการประกอบไปด้วย ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา ซึ่งเครื่องปั้นดินเผาจัดเป็นศิลปหัตถกรรมแขนงหนึ่งที่เก่าแก่และเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของคนทั่วไป งานเครื่องปั้นดินเผาเหล่านี้เป็นเครื่องใช้ให้เห็นถึงอารยธรรมและความเจริญของมนุษย์ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์สะท้อนให้เห็นความเชื่อมโยงในการดำเนินชีวิต ความเชื่อ ความศรัทธา ศาสนาตลอดจนภูมิปัญญาที่มีอยู่ให้ผสมผสานและถ่ายทอดออกมาอย่างวิจิตร ที่แสดงให้เห็นถึงคุณค่าของความงามทางศิลปะ เช่นเดียวกับการวาดเส้นที่เป็นอีกหนึ่งเทคนิคของจิตรกรรมที่ศิลปินได้นำมาสร้างสรรค์ผลงานการวาดเส้นเป็นวิธีของการแสดงออกอย่างหนึ่งที่มีมาช้านานคู่กับการกำเนิดเกิดมาของมนุษย์ในยุคแรก ๆ เลยก็ว่าได้ ซึ่งลักษณะกลวิธี เป็นการนำเอาวัสดุประเภทดินสอ ปากกา ดินสอถ่าน (Charcoal) ฯลฯ มาวาดขีด ขีด เขียนลงบนพื้นระนาบ เช่น กระดาษ แผ่นไม้ หรือผ้าผืน เป็นต้น โดยปกติการวาดเส้นมักจะเป็นงานที่อยู่ในรูปลักษณะของการศึกษา (Study) เพราะโดยทั่วไปจะพบว่า การเริ่มต้นศึกษาศาสตร์ด้านศิลปกรรมมักเริ่มต้นด้วยการเรียนปฏิบัติการวาดเส้นเสียก่อน เพราะการวาดเส้นจะทำให้ผู้ศึกษาสามารถถ่ายทอดสิ่งที่เห็น หรือสิ่งที่คิดออกมาเป็นภาพได้ อย่างไรก็ตามเทคนิควาดเส้น ก็สามารถนำมาเป็นเทคนิคหนึ่งในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรม เพราะการสร้างสรรค์งานศิลปะไม่ว่ามีข้อจำกัดใด ๆ โดยเฉพาะงานศิลปกรรมซึ่งเป็นงานที่สร้างขึ้นเพื่อสนองตอบความต้องการในจิตใจของผู้สร้างเป็นสำคัญอยู่แล้ว การวาดเส้นจึงสามารถทำให้เป็นผลงานสร้างสรรค์สมบูรณ์ในตัวเองได้ซึ่งขึ้นอยู่กับเจตนาของศิลปิน ดังนั้นเทคนิควาดเส้นจึงได้เลือกนำมาเสนอในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมดังกล่าว ทั้งสองเทคนิคที่กล่าวมาปรากฏอยู่ในผลงานศิลปกรรมที่สามารถถ่ายทอดรูปแบบสร้างอารมณ์ความรู้สึกสามารถสื่อสารเข้าใจได้ง่าย ดังที่ศิลปินได้ถ่ายทอดผ่านสื่อสะท้อนให้เห็นถึงเนื้อหาความดีงามและความสงบสุขที่แฝงอยู่ในผลงานศิลปกรรมดังกล่าวได้อย่างสมบูรณ์แบบ

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรม

ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมของศิลปินทั้ง 3

ท่าน คือ สุรศักดิ์ แสนโหม่ง พรสวรรค์ นนทะภา และบริรักษ์ ศุภไตรวรพงศ์ ได้สร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมต่อสาธารณชนเพื่อสื่อความหมายถึงความดีงามและความสงบสุข ผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ที่ได้ถ่ายทอดด้านเนื้อหา รูปแบบ เทคนิควิธีการ และการตีความซึ่งผลงานของแต่ละท่านมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

จากการสัมภาษณ์ศิลปิน สุรศักดิ์ แสนโหม่ง (2559) ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมชุด ดินแดนแห่งความสุข มีกระบวนการสร้างสรรค์ ที่ประกอบไปด้วย ด้านเนื้อหา ด้านรูปแบบ ด้านเทคนิควิธีการ และด้านการตีความ ดังนี้

ศิลปิน : สุรศักดิ์ แสนโหม่ง ผลงานประติมากรรมชุด “ดินแดนแห่งความสุข”

ด้านเนื้อหาผลงานประติมากรรมชุด “ดินแดนแห่งความสุข” ศิลปินได้นำเสนอผลงานภายใต้กรอบแนวคิด ที่ต้องการสื่อให้เห็นถึงวิถีชีวิตที่เกี่ยวพันกับธรรมชาติความเป็นอยู่เรียบง่ายสมถะพอเพียงล้วนก่อให้เกิดสายใยแห่งความงดงามในจิตใจที่อบอุ่นและผูกพันกับชีวิตที่ถือกำเนิดใหม่ซึ่งเต็มไปด้วยความสมบูรณ์ ความงอกงามและความอบอุ่นอันเป็นแรงผลักดันของชีวิตให้ยังคงดำเนินต่อไปบนวิถีของความดีความงาม และความจริงที่จะนำมาซึ่งสันติสุขของมวลมนุษย์ลักษณะเด่นของผลงานอยู่ที่การใช้รูปทรง โดยที่มาจากรูปทรงหลักนั้นศิลปินได้คัดสรรรูปทรงที่มีอยู่จริงในธรรมชาติ ที่สามารถสื่อให้เห็นถึงช่วงระยะเวลาแห่งการเกิด การผลิดอกออกผล การเจริญเติบโต ของ

พืชพันธุ์ต่าง ๆ ในธรรมชาติ เป็นการแสดงให้เห็นถึงการเริ่มต้นของชีวิตที่เปี่ยมล้นไปด้วยความสุขความอุดมสมบูรณ์ ทั้งนี้ศิลปินได้พัฒนาคลี่คลายรูปทรงให้ต่างจากความจริงหากแต่ยังสามารถตอบสนองแนวคิดของศิลปินได้

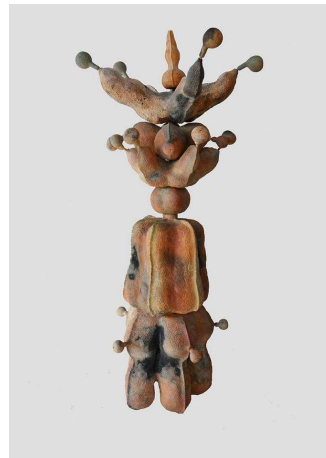
ด้านรูปแบบ การสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมชุด “ดินแดนแห่งความสุข” ศิลปินได้ถ่ายทอดในรูปแบบศิลปะแบบไร้รูปลักษณะหรือนามธรรม เป็นผลงานประติมากรรม 3 มิติ โดยใช้วัสดุจากธรรมชาติเข้ามาผสมผสานในชิ้นงานด้วย เพื่อสื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตกับที่พึ่งพิงกันอยู่ รูปทรงหลักของผลงานศิลปินได้แรงบันดาลใจจากรูปทรงของพืชพันธุ์ในธรรมชาติที่มีเปลือกที่แข็งแรงห่อหุ้มเมล็ดพันธุ์แห่งความอุดมสมบูรณ์ที่บอบบางไวภายในและสายสัมพันธ์อันมีค่าของชีวิตถูกเชื่อมโยงกันไว้ด้วยเส้นทองเหลือง

ด้านเทคนิควิธีการ ศิลปินได้ถ่ายทอดผลงานผ่านเทคนิคกระบวนการเครื่องปั้นดินเผาด้วยกระบวนการเผาอุณหภูมิต่ำ แบบกลางแจ้ง และการเผาควบคุมพื้นที่โดยใช้ขี้บ เพื่อแยกแยะระหว่างการเผาผลงานขนาดใหญ่และส่วนประกอบชิ้นงานที่มีขนาดเล็ก ทั้งนี้การสร้างสรรค์ได้พัฒนาเทคนิคกระบวนการด้านการใช้สีให้เหมาะกับการเผาแบบอุณหภูมิต่ำ นอกจากนั้นแล้วยังได้พัฒนาการใช้วัสดุอื่นเข้ามาผสมผสานในชิ้นงาน เช่น ไม้เก่า เส้นทองเหลือง ลูกบิดทองเหลือง เป็นต้น

ด้านการตีความ การสื่อความหมายของผลงานชุด “ดินแดนแห่งความสุข” เกิดจากแนวคิดในการถ่ายทอดเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับความสุข ความอุดมสมบูรณ์ในวิถีแห่งความพอเพียง ศิลปินได้แสดงออกผ่านรูปทรงซึ่งมีที่มาจากธรรมชาติ โดยมีการคลี่คลายรูปทรงให้มันแปรไปจากความเป็นจริง แต่รูปทรงที่เลือกใช้นั้นยังสื่อให้เห็นความอุดมสมบูรณ์ของชีวิต ศิลปินเลือกใช้รูปทรงของพืชพรรณในธรรมชาติสามารถสื่อความหมายได้ตรงตามแนวคิดของผู้สร้างสรรค์ได้อย่างตรงไปตรงมา เช่น รูปทรงของน้ำเต้า รูปทรงของพืชพรรณที่กำลังผลิใบอ่อน เป็นต้น ซึ่งกระบวนการในการสร้างสรรค์เครื่องปั้นดินเผา เป็นกระบวนการที่สามารถตอบสนองแนวคิดที่สื่อถึงความเป็นธรรมชาติและวิถีชีวิตของคนในชนบทได้อย่างกลมกลืน รวมถึงกระบวนการประกอบไม้ที่เชื่อมโยงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของผู้คนในท้องถิ่นที่มีความสมถะพอเพียง สำหรับเส้นทองเหลืองนั้นเป็นวัสดุที่มีคุณค่า ซึ่งศิลปินใช้เป็นสิ่งแทนสายใยแห่งความสัมพันธ์ของคนในชุมชนที่เปี่ยมไปด้วยความสุขอันทรงคุณค่าจากการศึกษาเทคนิคกระบวนการภูมิปัญญาจากช่างชาวบ้านดั้งเดิม ผสมผสานกับทักษะทางด้านศิลปกรรมที่ศิลปินได้ค้นคว้าทดลองปฏิบัติรูปแบบของผลงานศิลปกรรมที่ปรากฏ เกิดจากการสัมพันธ์ระหว่างสาระของดินกับรูปทรงประติมากรรม ซึ่งเกิดจากความงามตามทัศนะคติของศิลปิน โดยได้รับแรงบันดาลใจจากรูปทรงของสิ่ง

ที่มีชีวิตในธรรมชาติ ในช่วงเวลาแห่งการเกิดการผลิดอกออกใบ การเจริญเติบโตงอกงาม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเริ่มต้นของชีวิตที่เปี่ยมล้นด้วยความอุดมสมบูรณ์ ได้สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรม ที่ได้รับอิทธิพลจากภูมิปัญญาช่างท้องถิ่น และแรงบันดาลใจจากชีวิตที่เรียบง่ายของชุมชนที่เปี่ยมล้นไปด้วยความสุข

จากการสัมภาษณ์ศิลปิน พรสวรรค์ นนทะภา (2559) ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมชุด ความทรงจำในวิถีชีวิตชนบทอีสาน มีกระบวนการสร้างสรรค์ ที่ประกอบไปด้วย ด้านเนื้อหา ด้านรูปแบบ ด้านเทคนิควิธีการ และด้านการตีความ ดังนี้

ศิลปิน : พรสวรรค์ นนทะภา ผลงานประติมากรรมชุด “ความทรงจำในวิถีชีวิตชนบทอีสาน”

ด้านเนื้อหา จุดเริ่มต้นเกิดจากแรงบันดาลใจเริ่มแรกสนใจศิลปะเครื่องปั้นดินเผาพื้นบ้าน ซึ่งจัดเป็นศิลปหัตถกรรม

แขนงหนึ่งที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน และเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตในชีวิตประจำวันของคนทั่วไป งานเครื่องปั้นดินเผา ยังเป็นเครื่องใช้ให้เห็นถึงอารยธรรม ประวัติศาสตร์ของมวลมนุษย เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ และเชื่อมโยงให้เห็นถึงการดำเนินชีวิต ความเชื่อ ความศรัทธา ศาสนา ตลอดจนภูมิปัญญาที่มีอยู่ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของสุนทรียะทางด้านศิลปะ สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้ศิลปินเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมชุด “ความทรงจำในวิถีชีวิตชนบทอีสาน” ทั้งนี้ตัวศิลปินเองก็เป็นคนอีสานโดยกำเนิด และมีความสนใจในกระบวนการสร้างเครื่องปั้นดินเผาที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวอีสาน เช่น เครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียง จ.อุดรธานี บ้านโก จ.ศรีสะเกษ และบ้านหม้อ จ.มหาสารคาม จากความสนใจเบื้องต้น ศิลปินจึงทำการทดลอง ศึกษาค้นคว้า สร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรม โดยใช้เทคนิคกระบวนการจากภูมิปัญญาชาวบ้านแบบดั้งเดิม ผสมผสานกับทักษะทางศิลปกรรมที่ได้ทดลองปฏิบัติมา พร้อมทั้งแนวคิดในการสร้างสรรค์ จึงก่อให้เกิดผลงานประติมากรรมดังกล่าว

ด้านรูปแบบ การสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมชุด “ความทรงจำในวิถีชีวิตชนบทอีสาน” ศิลปินได้ถ่ายทอดในรูปแบบศิลปะแบบไร้รูปลักษณะหรือนามธรรม เป็นผลงานประติมากรรม 3 มิติ ที่สะท้อนความตึงเครียดและความสงบสุขในลักษณะของการจัดวางและประกอบรูปทรงประติมากรรมที่มีความหลากหลาย ทั้งขนาดของรูปทรงที่มีขนาดทั้งใหญ่และเล็ก เป็นอิสระ ซึ่งจัดเรียงจากรูปทรงใหญ่ด้านล่างไปสู่รูปทรงที่มีขนาดเล็กลงไปเรื่อย ๆ จึงสามารถทำให้เกิดความรู้สึกถึงความเจริญเติบโตของงานและความอุดมสมบูรณ์

ด้านเทคนิควิธีการ เทคนิคในการสร้างสรรค์ผลงานชุด ความทรงจำในวิถีชีวิตชนบทอีสาน เกิดจากการทำด้วยเทคนิคเครื่องปั้นดินเผา โดยเฉพาะดินบ้านหม้อ ซึ่งเป็นวัตถุดิบที่มีในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม วัสดุที่ทำจากดินเผาไม่เคลือบ จะทิ้งร่องรอยของพื้นผิวตามธรรมชาติ การควบคุมอุณหภูมิในการเผาอยู่ที่ 800-900 องศา ส่วนสีเนื้อดินเผาเกิดจากการเผาแบบธรรมชาติทำให้เกิดการเคลือบสี สอดประสานสัมพันธ์กันอย่างงดงามตามธรรมชาติ ในส่วนของกระบวนการสร้างสรรค์ ประกอบไปด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ เริ่มจากการสร้างภาพร่าง 2 มิติ และ 3 มิติ ต่อด้วยการขึ้นรูปด้วยมือ การทำสีดินหรือทำสีดินคอมปาว และสีน้ำดินตามธรรมชาติ จากนั้นทำผิวด้วยวิธีการใช้ก้อนหินเคาะเป็นจุด เพื่อให้ได้ปริมาตรตามที่ต้องการ ขั้นตอนต่อไป คือการเผากลางแจ้งแบบโบราณ โดยการเผาแบบสุ่มด้วยกิ่งไม้ให้เป็นกองฟางข้าว เพื่อรักษาความร้อนทำให้อุณหภูมิสูงขึ้น ขั้นตอนสุดท้ายคือการประกอบผลงาน โดยมีแกนหลักเป็นตัวยึดโครงสร้าง ประกอบจากชิ้นใหญ่ กลาง เล็ก ตาม

ลำดับเพื่อให้เกิดความสมดุล

ด้านการตีความ จากความหมายที่ซ่อนอยู่ภายใต้แนวความคิดสื่อสารผ่านผลงานประติมากรรม ชุด “ความทรงจำในวิถีชีวิตชนบทอีสาน” หากมองผ่านผลงานการสร้างสรรค จะเห็นได้ว่ารูปทรงต่าง ๆ ที่ปรากฏในผลงานนั้น มีความคล้ายคลึงกับรูปทรงของพืชผักสวนครัว และผลไม้ที่มีอยู่ในชนบทอีสาน เช่น ฟักทอง บวบ รวมไปถึงเมล็ดพันธุ์พืชต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ศิลปินใช้เป็นสัญลักษณ์แสดงความหมายแทนคำวิถิแห่งความพอเพียง ความดีงาม ความเรียบง่ายในสังคมเกษตรกรรม มีพืชพันธุ์ธัญญาหารที่อุดมสมบูรณ์แบบอินทรีย์ ไม่มีสารเคมี สังคมมีอยู่มีกิน ร่างกายปลอดสาร สุขภาพแข็งแรง เมื่อกายสุข จิตใจสุข สังคมก็เป็นสุขซึ่งความสุขเหล่านี้มีอยู่รอบ ๆ ตัวเรา การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่สะท้อนความดีงามและความสงบสุข เป็นวิธีการสร้างความสุขอีกรูปแบบหนึ่งของศิลปิน เพราะนอกจากสุขภาพกายและใจของตัวศิลปินเป็นสุขแล้ว ความสุขนั้นยังส่งผลถึงผู้ชมผลงานให้เกิดความสุนทรีย์ จากการชื่นชมผลงานในมิติวิถีความพอเพียงและความเรียบง่ายในชนบทอีสานอีกด้วย

จากการสัมภาษณ์ศิลปิน บริรักษ์ ศุภตริยารพงค์ (2559) ในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมชุด “วิถีแห่งเกษตรกรรมอีสาน” มีกระบวนการสร้างสรรค์ ที่ประกอบไปด้วย ด้านเนื้อหา ด้านรูปแบบ ด้านเทคนิควิธีการ และด้านการตีความ ดังนี้

ศิลปิน : บริรักษ์ ศุภตริยารพงค์ ผลงานจิตรกรรมชุด “วิถีแห่งเกษตรกรรมอีสาน”

ด้านเนื้อหา คือการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิต ทัศนคติของชนภาคอีสานมีสิ่งที่สามารถแสดงออกได้ชัดเจนที่สุดอย่างหนึ่ง คือ สภาพภูมิทัศน์ในชนบทที่แสดงสภาพแวดล้อม อันประกอบด้วยทุ่งนา เถียนนา ต้นไม้ สัตว์เลี้ยง มีกิจกรรมการเกษตรกรรมอยู่ทั่วไป เช่น การเพาะปลูก การเก็บเกี่ยว การเลี้ยงสัตว์ ทั้งหลายแสดงความสัมพันธ์ มีวิถีชีวิตที่เป็นไปตามอัตราภาพซึ่งศิลปินได้แสดงออกผ่านรูปทรงสัญลักษณ์ที่เป็นภาพทัศนียภาพแวดล้อมในแบบวิถีชีวิตชนบทแบบ นำมาเป็นสิ่งที่กำหนดขอบเขตของการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น คือ ขอบเขตของแก่นเรื่อง (Theme) ขอบเขตของรูปแบบ (Form) และขอบเขตของเทคนิคและกระบวนการ (Technique & Process) และสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม โดยเลือกใช้รูปแบบรูปสัญลักษณ์ (Figurative Form) และเทคนิควาดเส้นปากกาต่อบนกระดาษในการถ่ายทอดผลงานออกมา

ด้านรูปแบบ ศิลปินได้กำหนดรูปแบบโดยรวมเป็นรูปแบบรูปสัญลักษณ์ (Figurative Form) หรือรูปแบบเหมือนจริง โดยแสดงเป็นภาพที่มีมุมมองหรือมิติที่มองเห็น (View) เป็นแบบปกติของมุมมองมนุษย์ เช่นเดียวกับ รูปทรงเหมือนจริงตามธรรมชาติ รูปทรงสัญลักษณ์นำมาจัดรวมกันเป็นองค์ประกอบใหม่แต่ยังคงเค้าโครงเดิมเอาไว้เป็นส่วนใหญ่ ใช้หลักการดุลยภาพแบบอสมมาตร (Asymmetrical Balance) เป็นหลัก กำหนดกลุ่มรูปทรงประธานจัดวางไว้ในส่วนกลางหรือส่วนล่างของภาพด้วยการแสดงให้โดดเด่นด้วยมิติชัดเจนในรายละเอียดของรูปทรง แต่ได้ปรับปรุงองค์ประกอบศิลป์ใหม่ โดยหลีกเลี่ยงการใช้เส้นตรง เส้นเฉียงที่ให้ความรู้สึกแข็งกระด้าง โดยจัดให้มีกลุ่มมนุษย์ กลุ่มสถาปัตยกรรมกับกลุ่มต้นไม้ที่ขึ้นอยู่ธรรมชาติอยู่ตามทุ่งนาเพื่อให้รวมเข้าเป็นประธานของภาพ มีกลุ่มรูปทรงรองอยู่ระยะหลังและลดทอนรายละเอียดลงไปเป็นลำดับ เช่น กลุ่มสัตว์เลี้ยง คันนา วัชพืช มีพื้นที่ว่าง (Space) ที่แสดงด้วยวิธีทัศนียภาพเชิงบรรยากาศ

ด้านเทคนิคการ เทคนิควาดเส้นปากกาบนกระดาษ ใช้วิธีจุดและวาดเป็นเส้นสั้นยาวผสมกันให้เกิดความกลมกลืน

ด้านการตีความ ผลงานจิตรกรรม “วิถีแห่งเกษตรกรรมอีสาน” สามารถแสดงให้เห็นสุนทรียภาพด้วยชั้นเชิงทางจิตรกรรมแบบรูปสัญลักษณ์ (Figurative Art) ที่มีใช้การเขียนภาพเพื่อลอกเลียนแบบธรรมชาติอย่างก็ตามองเห็นเพียงเท่านั้น แต่เป็นการเขียนเพื่อสื่อความหมายจากอารมณ์ความรู้สึกของศิลปิน ผ่านรูปทรงต่าง ๆ ในสภาพภูมิทัศน์ทั่วไปของพื้นที่ วิถีชีวิตเกษตรกรรมของคนในภาคอีสานที่มีความเป็นอยู่ตามอัตราภาพนั้น มีสิ่งที่สามารถสื่อแสดงให้เห็นในเรื่องราวดังกล่าวได้ชัดเจนที่สุดอย่างหนึ่ง คือ สภาพภูมิทัศน์ในชนบทอีสานที่แสดงสภาพแวดล้อมทางเกษตรกรรม อันประกอบด้วย ทุ่งนา

สถาปัตยกรรม กองฟาง การเลี้ยงสัตว์ เพื่อสะท้อนสภาพบรรยากาศส่วนรวมที่ดูเรียบง่าย และมีชีวิตชีวา ซึ่งศิลปินได้ผสมผสานอารมณ์ ความรู้สึกต่าง ๆ เข้าไปในผลงานที่มีความเหมือนจริงนั้น เช่น การใช้เส้น การกำหนดลักษณะเส้น ทิศทางของเส้น เพื่อให้เกิดผลทางด้านการสื่อสารด้วยภาพให้รู้สึกถึงความสุขสงบตามความเป็นธรรมชาติสภาพแวดล้อมประกอบกับวิถีการดำรงอยู่แบบฉบับของชาวชนบทอีสาน มีความเป็นสามัญธรรมดา แต่มีความสุขสงบในการดำเนินชีวิตและมีความสุขสมบูรณ์ทางสุนทรียภาพที่มีสาระทั้งหมดนี้ จะส่งผลถึงผู้ชมผลงานที่ได้รับรู้ เกิดความซาบซึ้งในผลงานวาดเส้น ก่อให้เกิดคุณค่าความดีงามที่ได้สัมผัสกับวิถีชีวิตในชนบทอีสานผ่านสื่อที่เป็นผลงานศิลปกรรมสะท้อนวิถีความดีงามในการดำรงชีวิตของชาวชนบทอีสานจนสามารถนำไปพัฒนาจิตใจตลอดจนมีทัศนคติไปในทางที่ดีงามเมื่อได้ชื่นชมผลงานจิตรกรรมวิถีแห่งเกษตรกรรมอีสาน

ความดีงามและความสงบสุขในงานศิลปกรรม

องค์ประกอบของการค้นหาความหมายของการมีชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่าย่อมต้องประกอบไปด้วยการค้นหาความจริง ความดีและความงามของชีวิตหากขาดด้านใดด้านหนึ่งชีวิตย่อมไร้ชีวาและขาดความสุขสมบูรณ์ผลงานศิลปกรรมเป็นการตกผลึกทางความคิดของศิลปินที่ได้รับแรงบันดาลใจจากสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวของศิลปินแต่ละคน ความหมายที่ซ่อนอยู่ในรูปทรงที่ศิลปินเลือกมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานล้วนเป็นการกลั่นกรอง ค้นหารูปทรงที่ตรงกับแนวคิดที่ศิลปินต้องการสร้างสรรค์ขึ้นมา เพื่อส่งมอบความดีงามและความสุขให้กับผู้คนในสังคมได้รับรับรู้ถึงคุณค่าผ่านผลงานศิลปะ ดังเช่น ผลงานชุดดินแดนแห่งความสุข ของสุรศักดิ์ แสนโหน่ง ชุดความทรงจำในวิถีชีวิตชนบทอีสานของพรสวรรค์ นนทะภา และชุดวิถีแห่งเกษตรกรรมอีสานของบริรักษ์ ศุภตริยวรพงศ์ ล้วนเป็นภาพสะท้อนแนวคิดของศิลปินที่มีมุมมองต่อความดีงามของวิถีชีวิตที่สงบสุขของชนบทมาใช้เป็นแรงบันดาลใจในการถ่ายทอดผลงานตามเทคนิคและกระบวนการของศิลปินแต่ละคน รูปทรงของพืชพันธุ์ ที่แสดงออกถึงความอุดมสมบูรณ์พูนสุข ภาพวิถีชีวิตของชาวนาในท้องทุ่งล้วนเป็นสิ่งกระตุ้นเร้าให้ศิลปินได้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะขึ้นมาเพื่อให้เกิดผลทางด้านการสื่อสารด้วยภาพให้รู้สึกถึงความสุขสงบตามความเป็นธรรมชาติสภาพแวดล้อม ประกอบกับวิถีการดำรงอยู่ของชาวชนบทอีสาน ที่มีความเป็นอยู่เรียบง่ายและสงบสุขก่อให้เกิดคุณค่าความดีงามที่ได้สัมผัสกับวิถีชีวิตในชนบทอีสานผ่านสื่อที่เป็นผลงานศิลปกรรมสะท้อนวิถีความดีงามในการดำรงชีวิตของชาวชนบทอีสาน จนสามารถนำไปสู่การพัฒนาจิตใจให้ทัศนคติไปในทางที่ดีงามเมื่อได้ชื่นชมผลงานศิลปะ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ศิลปินใช้เป็นสื่อสัญลักษณ์แสดงความหมายแทนคำไว้

แห่งความพอเพียง ความดีงาม ความเรียบง่ายในสังคมเกษตรกรรม มีพืชพันธุ์ธัญญาหารที่อุดมสมบูรณ์แบบอินทรีย์ ไม่มีสารเคมี สังคมมีอยู่มิเกิน ร่างกายปลอดสาร สุขภาพแข็งแรง เมื่อกายสุขภาพจิตใจสุข สังคมก็เป็นสุขซึ่งความสุขเหล่านี้มีอยู่รอบ ๆ ตัวเรา การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่สะท้อนความดีงามและความสงบสุขเป็นวิธีการสร้างความสุขอีกรูปแบบหนึ่งของศิลปิน เพราะนอกจากสุขภาพกายและใจของตัวศิลปินเป็นสุขแล้ว ความสุขนั้นยังส่งผลถึงผู้ชมผลงานให้เกิดความสุขและความดีงามผ่านการชื่นชมผลงานศิลปะเช่นกัน

สรุป

จากการศึกษาผลงานของศิลปินทั้ง 3 ท่าน ในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมที่มีเนื้อหาสะท้อนถึงความดีงามและความสงบสุข ล้วนแล้วแต่มีแรงบันดาลใจที่สำคัญในการสร้างสรรค์ผลงาน จากการชื่นชมธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัว ความงามของพืชพันธุ์ ความสวยงามในพื้นที่อันโอสาน วิถีชีวิตของผู้คนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม วิถีแห่งเกษตรกรรมทั้งดงาม ความพอเพียง ความสงบสุข ที่ก่อให้เกิดคุณค่าความดีงามอันสะท้อนอารยธรรม วัฒนธรรม และความเป็นวิถีชนบทอีสาน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ศิลปินเลือกใช้เป็นสื่อสัญลักษณ์ในการแสดงออกผ่านผลงานศิลปกรรมชุด “ดินแดนแห่งความสุข” “ความทรงจำในวิถีชีวิตชนบทอีสาน” และ “วิถีแห่งเกษตรกรรมอีสาน” สะท้อนให้เห็นคุณค่าความดีงามและความสงบสุขในวิถีชีวิตชาวชนบทอีสานอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- กัจจกร สุนพงษ์ศรี. (2556). สุนทรียศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชำนาญ เล็กบรรจง. (2556). ศิลปวิจารณ์. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ณัฐวุฒิ สิงห์ทอง. (2553). ความงามของมุมมองใหม่ในทัศนียภาพ. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- ธนิช เลิศชาญฤทธิ. (2551). มนุษย์กับภพบนดินเผาจากอดีตกาลสู่โลกสมัยใหม่. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- ปรีชา เกาทอง. (2557). นิทรรศการศิลปกรรมศาสตร์มหาบัณฑิตทัศนศิลป์ ปีการศึกษา 2556. บุรีรัมย์: โอเพิร์นที่แอนด์เทคโนโลยี.
- พจนานุกรมศัพท์ศิลปะอังกฤษ-ไทย. (2541). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ครุสภาลาดพร้าว.

- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542.(2546). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- เรณู คฤกราช (2548). พระจุฬาราชราชนาน...ในผลงานวาดเส้น. วารสารศิลปกรรมบูรพา, 7(1). 52-59.
- วรภรณ์ ภูมิ. (2553). วิถีแห่งความสงบ : การสร้างสรรค์จิตรกรรมเพื่อการตกแต่งปาล์มสปาภูเก็ต. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- สงวนศรี ตรีเทพประติมา. (2555). การวิเคราะห์งานวาดเส้นร่วมสมัยไทยในต้นศตวรรษที่ 21 (ค.ศ. 2000-2012). (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- สน สีมাত্রัง. (2553). การแสดงเครื่องปั้นดินเผาแห่งชาติครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ: สยามทองกิจ.
- สุพมาล เล็กสวัสดิ์. (2548). เครื่องปั้นดินเผาพื้นฐานการออกแบบและปฏิบัติงาน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2549). เครื่องปั้นดินเผาและเครื่องเคลือบกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของสยาม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- สุพงษ์ สุธัน ญ อยู่ธยา (2556). ความงามแห่งพลังการต่อสู้ชีวิต. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- อิทธิพล ตั้งโกลก. (2550). แนวทางการสอนและสร้างสรรค์จิตรกรรมชั้นสูง. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

Nice, C. (1992). Sketching Your Favorite Subjects in Pen & Ink. Ohio: North Light Books.